

Fagforum farlig avfall

Et samarbeidsorgan mellom Avfall Norge og
Norsk forening farlig avfall (NFFA)

Posisjonsnotat

Salg av produkter levert som farlig avfall på mottaksanlegg

Posisjonsnotatet uttrykker NFFAs prinsipielle vurderinger og inneholder faglige momenter som det kan være hensiktsmessig at mottaksanleggene hensyntar i sine egne, selvstendige vurderinger.

Sammendrag

Det er registrert en trend hvor avfallsmottak i økende grad ønsker å videreselge produkter mottatt som farlig avfall, men som vurderes fortsatt å ha bruksverdi for vanlige forbrukere.

Organisasjonene bak dette posisjonsnotatet er enige om:

- Praksisen er positiv, bidrar til forlenget livsløp for produkter samt gir bransjen en høyere posisjon i avfallshierarkiet.
- Praksisen reiser flere problemstillinger spesielt relatert til ansvar og risiko i forbindelse med den rollen avfallsmottakene får som et salgsledd overfor forbrukerne.
- Avfallsmottak som ønsker å starte salg av produkter levert som farlig avfall må sette seg grundig inn i relevant lovverk, etablere skriftlige prosedyrer samt gi opplæring av ansatte som skal ha ansvar og funksjon i forhold til salg.

Dette posisjonsnotatet tilkjenner synspunkter og anbefalinger fra Norsk forening farlig avfall (NFFA) og NFFA / Avfall Norges samarbeidsorgan «Fagforum farlig avfall».

1. Innledning

Dette notatet er ment å gi en overordnet beskrivelse av de problemstillinger som gjør seg gjeldende ved ombruk av farlig avfall. Notatet er ment som en veiledning til avfallsmottakene for å kunne orientere seg i regelverket som er relevant ved ombruk av farlig avfall. Notatet legger ikke opp til en helhetlig gjennomgang av regelverket som kan virke begrensende på ombruk av farlig avfall.

1.1 Forutsetninger

Med farlig avfall menes avfall som definert i Avfallsforskriften § 11-2. Det legges til grunn at mottaket har alle nødvendige tillatelser etter offentligrettslig regelverk til håndtering av farlig avfall, jf. blant annet Forurensingsloven § 11, jf. § 29 og Avfallsforskriften kap. 11 om farlig avfall. Det forutsettes at personell har tilstrekkelig kompetanse etter Avfallsforskriften til å håndtere avfall på en miljømessig forsvarlig måte. Flere av problemstillingene som reises i notatet krever ytterligere vurdering av avfallsmottakene utover de overordnede vurderingene som er gjort i dette notatet.

2. Ombruk av farlig avfall

2.1 Utgangspunkt

Det forutsettes som hovedregel at stoffer og gjenstander som leveres til avfallsmottak i sin alminnelighet vil være å anse som «avfall», jf. Forurensingsloven § 27 første ledd¹. Det er ingenting i

¹ Det kan ikke utelukkes at enkelte virksomheter i visse tilfeller har innrettet seg på en slik måte at stoffene og gjenstanden som leveres ikke er å anse som avfall, men stoffer og gjenstander som levert inn for reparasjon, jf. rammedirektivet for avfall art. 3 nr. 13. Dette notat tar ikke opp denne problemstillingen nærmere.

avfallsregelverket som direkte hindrer at farlig avfall gjenvinnes. Hvorvidt gjenvinning av farlig avfall var i strid med EUs rammedirektivet for avfall (2008/98/EF) var til vurdering i EU-domstolens sak C-358/11 (Lapin), hvor det ble lagt til grunn at farlig avfall kunne gjenvinnes såfremt dette kunne skje uten fare for helse og miljø og at den aktuelle bruken var lovlig². Forurensningsloven med tilhørende forskrifter forutsettes å være i overensstemmelse med rammedirektivet for avfall, jf. forarbeidene til endringslov til Forurensningsloven av 9. desember 2016 nr. 89. Det synes heller ikke å foreligge «særnorske» regler som i sin alminnelighet er til hinder for ombruk av farlig avfall.

Et avfallsmottak vil ha ulike plikter etter Avfallsforskriften kap. 11 ved mottak av farlig avfall, blant annet ved å sørge for det farlige avfallet får en forsvarlig behandling, jf. § 11-5. En «forsvarlig» behandling i relasjon til ombruk synes å måtte innebære at avfallet blir behandlet på en slik måte at det ikke lenger er å anse som «avfall», men et produkt, materiale eller råvare som er gjenstand for omsetning³.

Mottakene for farlig avfall må derfor bringe det farlige avfallet ut av «avfallsfasen» og over i «produktfasen». Dette må rettslig sett skje med utgangspunkt som angir de nærmere kriteriene for avfallsfasens opphør. Disse kriteriene følger av Forurensningsloven § 27 tredje ledd som har følgende ordlyd:

Løsøregjenstander og stoffer som har blitt avfall, kan først opphøre å være avfall når de som minimum enten:

- 1. Har gjennomgått gjenvinning*
- 2. Er alminnelig brukt til bestemte formål*
- 3. Kan omsettes i et marked eller er gjenstand for etterspørsel*
- 4. Innfrir de tekniske kravene som følger av de aktuelle bruksområdene og eventuelle produktkrav og -standarder*
- 5. Ikke medfører nevneverdig høyere risiko for helseskade eller miljøforstyrrelse enn tilsvarende gjenstander og stoffer som ellers kunne blitt brukt*

Disse kriteriene innebærer visse begrensninger i forhold til mulighetene for «ombruk». Innledningsvis nevnes det for god ordens skyld at dette notatet dreier seg om mulighetene for «ombruk», slik dette er definert i rammedirektivet for avfall art. 3 nr. 13. Det vil si at farlig avfall er brukt på nytt til det opprinnelige formålet. Visse kriterier er derfor mer aktuelle enn andre

Kriteriet nr. 1 (ovenfor) innebærer at det farlige avfallet må gjennomgå en form for «gjenvinningsoperasjon», noe som i ombrukstilfellene kan bestå i enkle operasjoner som sjekking, kontroll, rensing og vask for å sikre at avfallet er egnet til det opprinnelige formålet. En slik forpliktelse vil langt på vei følge av mottaket alminnelig plikt til å sikre en forsvarlig behandling av avfall, jf. Avfallsforskriften § 11-5. I ombrukstilfellene vil normalt ikke kriteriene nr. 2, 3 og nr. 5 (ovenfor) medføre særlige utfordringer, såfremt det er tale om samme bruk som det opprinnelige formålet.

Det er normalt kriteriet nr. 4 som vil utløse de største utfordringene. Typisk vil dette kunne være aktuelt ved ombruk av maling eller andre farlig avfallsfraksjoner hvor det foreligger risiko for innblanding av annet avfall. I slike tilfeller må avfallsmottaket gjøre nødvendige undersøkelser for å

² Så lenge det er tale om «ombruk» av farlig avfall, som innebærer at farlig avfall tas i bruk til det opprinnelige formålet, så legges det til grunn at «ombruk» også vil være lovlig. Det kan tenkes tilfeller hvor det kommer inn farlig avfall hvor det opprinnelige produktet er gått ut av alminnelig bruk, i slike tilfeller vil problemstillingen kunne aktualiseres.

³ Det er isolert sett ikke et forbud mot salg av «avfall» f.eks. som brensel til energigjenvinning. I forhold til mottak av farlig avfall har dette en litt annen dimensjon, siden de har en rettslig forpliktelse til å sørge for behandling av avfallet på en måte som ikke medfører skade på helse og miljø.

avklare om det farlige avfallet (fortsett) er egnet for det aktuelle formålet. Avfallsmottak som selger produkter og materialer som tidligere har vært farlig avfall må avklare forholdet til produktregelverket, særlig det såkalte «produsentansvaret» som kan være særlig aktuelt i dette tilfellet⁴. Det legges til grunn at avfallsmottakene iverksetter tiltak for å avklare å begrense omfanget av et eventuelt erstatningsansvar som følge av ombruk av farlig avfall fører til skade på helse og miljø.

Utover ovennevnte inneholder ikke avfallsregelverket særskilte begrensninger på ombruk av farlig avfall. Slike begrensninger kan imidlertid følge av annet regelverk, og kan deles inn i tre hovedkategorier:

- «Gjenvinningsforbud»
- «Destruksjonspåbud»
- Bruksbegrensninger.

Disse potensielle begrensningene på bruk av farlig avfall vil bli gjennomgått nedenfor.

2.2 Begrensninger på ombruk av farlig avfall i annet regelverk

Mulighetene for ombruk og gjenvinning av avfall begrenses av andre tvingende samfunnsmessige hensyn som er regulert i annet regelverk. Slike hensyn vil typisk være fordi visse typer avfall medfører særlig fare for helse og miljø eller at fremstilling av visse produkter krever særskilt forsiktighet i forhold til smittefare m.v. Det er særlig kjemikalie- og matsikkerhet- og forvarerregelverket som inneholder særlig begrensninger på gjenvinning av avfall. Disse vil i korte trekk bli gjennomgått nedenfor.

2.2.1 Gjenvinningsforbud

De såkalte gjenvinningsforbudene finnes i tilknytning til matsikkerhets- og forvarerregelverket. Et typisk eksempel er forordningen om animalske biprodukter som ikke er beregnet på human konsum (forordning (EF) 1069/2009). En hovedregel er at mat som er blitt til avfall ikke kan bli til mat igjen. Det antas at «gjenvinningsforbud» ikke vil være aktuelt for ombruk av farlig avfall og dette vil derfor ikke bli gjenstand for videre behandling her.

2.2.2 Destruksjonspåbud

Det foreligger etter hvert et omfattende internasjonalt regelverk knyttet til bruk og omsetning av kjemikalier, hvor de to mest kjente internasjonale konvensjonene er den såkalte «Stockholm-konvensjonen» og «Minnemata-konvensjonen»⁵. Førstnevnte konvensjon regulerer såkalte persistente organiske forbindelser (POPs) mens Minnemata-konvensjonen regulerer bruk og omsetning av kvikksølv m.v. Disse regelverkene har gitt utslag i regelverk i EU og Norge som til dels setter krav til at avfall med innhold av visse typer stoffer over en gitt grenseverdi skal destrueres.

Det mest sentrale regelverket innenfor EU er den såkalte POP-forordningen som gjennomfører Stockholm-konvensjonen i EU. POP-forordningen (forordning (EU) 2019/1021)) er gjennomført i norsk

⁴ Avfallsmottakene bør også sjekke om «ombruk» av farlig avfall er en aktivitet som dekkes under deres eksisterende forsikringsavtaler og eventuelt vurdere å utvide dekningsområdet i forsikringsavtalene.

⁵ En overordnet fremstilling av disse konvensjonene finnes på:

<https://www.miljodirektoratet.no/regelverk/konvensjoner/global-kjemikalieavtaler/>

rett gjennom produktforskriften kap. 4⁶. Forordningens vedlegg IV og V inneholder særlige begrensninger og påbud knyttet til håndtering av avfall som inneholder stoffer som er omfattet av de nevnte vedleggene.

Det forutsettes at avfallsmottakene er kjent med dette regelverket. Dette innebærer at farlig avfall som inneholder POP-forbindelser over gitte grenseverdier ikke kan omsettes uten at forbindelsene er fjernet. Det antas at dette regelverket i stor utstrekning vil kunne begrense ombruk av farlig avfall som ikke inneholder en fullstendig varedeklarasjon ved mottak, med mindre slikt avfall analyseres og kontrolleres av avfallsmottaket.

Som et utgangspunkt vil derfor ombruk av farlig avfall som ikke mottas i original emballasje, ikke være egnet for ombruk, med mindre virksomheten foretar aktive skritt for å verifisere innholdet gjennom prøvetakning og analyser.

2.2.3 Bruksbegrensninger og omsetningsforbud

De ovennevnte kjemikaliekonvensjonene innebærer til dels et påbud om destruksjon av avfall som inneholder regulerte stoffer, men også bruksbegrensninger på slike stoffer og begrensninger på anvendelsesområdet for produkter som inneholder slike stoffer.

Det sentrale europeiske regelverket på området er den såkalte REACH forordningen (Registration Evaluation Authorisation and Restriction of Chemicals) (forordning (EF) 1907/2006). Som navnet indikerer innebærer regelverket restriksjoner på bruk av kjemikalier. Forordningens vedlegg XVII inneholder begrensninger på bruk av visse kjemikalier. Dette regelverket er gjennomført i norsk rett i den såkalte REACH-forskriften. Begrensninger i REACH kan gjelde:

- et stoff eller en gruppe av stoff
- alene eller i en blanding
- for et eller flere bruksområder
- bruk av stoffet/stoffene i faste produkter

En restriksjon kan innebære krav om spesielle tiltak eller krav om særskilt merking. Spørsmål om et stoff er underlagt restriksjoner, kan avdekkes ved søk i den såkalte Echa-databasen. REACH vedlegg XVII er oversatt til norsk⁷. Det forutsettes at avfallsmottakene er kjent med dette regelverket.

Omsetningsbegrensninger, blant annet som følge av internasjonale avtaler på kjemikalieområdet, er gjennomført i produktforskriften. I og med at avfallsmottakene i praksis omsetter produkter, vil omsetningsrestriksjonene i produktforskriften også kunne virke begrensende på hva slags produkter som kan omsettes og dermed ombrukes. Produktforskriften regulerer følgende stoffer og produkter:

- Kapittel 2. Regulerte stoff, stoffblandinger og produkter (§§ 2-1 - 2-33)
- Kapittel 2a. Elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter) (§§ 2a-1 - 2a-16)
- Kapittel 2b. Regulering av enkelte produkter av plast (§§ 2b-1 - 2b-5)

⁶ Se lenke til konsolidert forordning: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02019R1021-20210315&qid=1634502360664>

⁷ Se: <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/kjemikalier/reach/restriksjoner-under-reach/>

- Kapittel 3. Omsetningskrav for biodrivstoff og bærekraftskriterier for biodrivstoff og flytende biobrensel (§§ 3-1 - 3-11)
- Kapittel 4. Persistente organiske miljøgifter (POPs) (§§ 4-1 - 4-2)
- Kapittel 5. Omsetningsrestriksjoner for visse farlige stoffer (§5-1)
- Kapittel 6. Regulering av ozonreduserende stoffer (§§ 6-1 - 6-3)
- Kapittel 6a. Regulering av fluorholdige stoffer (§§ 6a-1 - 6a-5)

Det er særlig kapittel 2 og kapittel 5 som kan ha særlig betydning for ombruk av farlig avfall. Kapittel 2 inneholder blant annet omsetningsforbud for PCB og kvikksølv, mens kapittel 5 inneholder omsetningsrestriksjoner på visse farlige stoffer til privatpersoner. Det forutsettes at avfallsmottakene kjenner til og setter seg inn i regelverket.

2.2.4 Andre begrensninger

Det gjøres oppmerksom på at det er begrensninger i annet regelverk, og særlig i regelverk forvaltet av DSB i tilknytning til brann- og eksplosjonsvernloven som i praksis utelukker ombruk av ulike former for farlig avfall.

Forskrift om farlig stoff

Farlig stoff er regulert i særnorsk forskrift, nærmere bestemt *Forskrift om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff samt utstyr og anlegg som benyttes ved håndteringen* (forskrift om farlig stoff)⁸. Forskriften regulerer følgende grupper av farlige stoffer:

- Brannfarlig stoff
- Reaksjonsfarlig stoff
- Trykksatt stoff

Det legges til grunn at avfallsmottakene er kjent med forskriften og at denne i praksis utelukker ombruk av farlig avfall som er å regne som farlig stoff etter forskriften.

Forskrift om sivil håndtering av eksplosjonsfarlige stoffer (eksplosivforskriften)⁹ og Forskrift om håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver¹⁰

Det er videre gitt særlig regler om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff og utgangsstoffer for eksplosiver som også ville sette begrensninger for hva slags farlig avfall som kan ombrukes. Det antas at dette ikke er en aktuell problemstilling for noen virksomheter som vurderer å legge til rette for ombruk av farlig avfall. Tilsvarende gjelder for såkalte pyrotekniske artikler, jf. forskrift om pyrotekniske artikler. For god ordens skyld gjøres det likevel oppmerksom på regelverkene.

2.3 Oppsummering

Selv om avfallsregelverket ikke legger direkte begrensninger på ombruk av farlig avfall, så er det tilstøtende regelverk som i praksis innebærer begrensninger på hva slags farlig avfall som kan ombrukes. Etter vår vurdering kan følgende hovedregler for ombruk av farlig avfall oppstilles:

⁸ Se: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-06-08-602?q=farlig%20stoff>

⁹ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-06-15-844?q=eksplosiver>

¹⁰ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-06-02-588?q=eksplosiver>

- Avfallsregelverket fastsetter ikke særlige regler som er til hinder for ombruk av farlig avfall, men tilstøtende regelverk begrenser handlingsrommet for hva slags type avfall som kan ombrukes.
 - Ombruk vil som hovedregel bare være aktuelt for farlig avfall som mottas i original emballasje.
 - Ombruk vil som hovedregel bare være aktuelt for farlig avfall når tilsvarende produkt fortsatt er gjenstand for omsetning.
 - Ombruk vil som hovedregel være utelukket for farlig avfall som er omfattet av forskrift om farlig stoff.

Det forutsettes at avfallsmottakene kjenner til og setter seg inn i de aktuelle regelverkene. Ombruk av farlig avfall i større skala krever et strukturert arbeid i forhold til eksempelvis å avklare hva slags typer farlig avfall som vil kunne rammes av begrensningene som redegjort ovenfor i pkt. 2.2.2 - 2.2.4. I tillegg vil ombruk av farlig avfall medføre behov for endring av rutiner for å sikre at innholdet i farlig avfall samsvarer med produktspesifikasjonen for emballasjen. Det vil også være nødvendig å foreta gjennomgang av forsikringsordninger og etablere et system for sikre informasjon til forbrukeren og begrense et eventuelt produktansvar, jf. nedenfor.

3. Kontrollregime

Alle virksomheter som håndterer farlig avfall, jf. avfallsforskriften § 11-3 første ledd bokstav c har som nevnt en plikt til å håndtere farlig avfall på en forsvarlig måte, jf. § 11-5. Dette innebærer en plikt til å vite hva slags avfall som en mottar og sørge for at dette får en behandling som ikke medfører skade på helse og miljø. Ombruk innebærer at farlig avfall klargjøres til det opprinnelige formålet og som hovedregel må det kunne legges til grunn at dette normalt også vil være tillatt eller lovlig bruk. Sistnevnte forutsetter at det farlige avfallet som er mottatt, fortsatt omsettes i markedet eller i vesentlig grad ikke har endret sammensetning. Sistnevnte vil kunne være tilfellet når det er tale om å sette i ombruk farlig avfall av eldre dato. Det antas derfor at avfallsmottak generelt bør være forsiktige med ombruk av farlig avfall av eldre dato, jf. ovenfor.

Det gjøres videre oppmerksom på at Internkontrollforskriften også vil være gjeldende ved ombruk av farlig avfall og at det må etableres rutiner for kontroll, sjekking og rensning av farlig avfall som skal ombrukes. Disse rutinene må også sørge for at farlig avfall som skal ombrukes, ikke håndteres eller omsettes i strid med begrensningene nevnt ovenfor i pkt. 2.

4. Krav til emballasje og merking

4.1 Ombruk av farlig avfall hvor original emballasje ikke er intakt mv.

Hovedregelen er som nevnt ovenfor at mottakene ikke bør legge til rette for ombruk av farlig avfall, hvor original emballasje ikke er intakt eller hvor det dreier seg om farlig avfall av eldre dato hvor det er grunn til å tro at sammensetningen av stoffet eller gjenstanden er endret sammenlignet med tilsvarende produkt som er i omsetning. I sistnevnte tilfelle vil det være nødvendig å foreta nærmere vurderinger av avfallet for å avklare om det foreligger bruksbegrensninger som nevnt i pkt. 2.

Det antas som nevnt at det vil være utelukket å legge til rette for ombruk av farlig avfall som ikke har original emballasje intakt. Dersom dette likevel skulle være tilfellet, så vil dette kreve at avfallsbesitter gjør en grundig kjemifaglig vurdering av hva det farlige avfallet inneholder og i så fall om det foreligger bruksbegrensninger som nevnt i pkt. 2. I slike tilfeller vil det også være nødvendig å sørge for produktmerking, hvor det sentrale regelverket for merking er den såkalte CLP-forskriften som er norsk gjennomføring av EUs CLP-forordningen som igjen bygger på FNs internasjonale standard for faremerking.

Miljødirektoratet har utarbeidet en god veiledende nettside for krav til merking av kjemikalier. Denne bør virksomhetene sette seg inn¹¹. Det antas som nevnt at det fremstår som lite sannsynlig at det vil bli tilrettelagt for ombruk av farlig avfall, hvor original emballasje ikke er intakt.

4.2 Ombruk av farlig avfall hvor original emballasje er intakt

Ombruk av farlig avfall reiser særlige utfordringer i tilfeller hvor det ikke er samsvar med innholdet av det farlige avfallet og emballasjen, jf. også nedenfor i pkt. 8. Et avfallsmottak skal vite hva de mottar for å kunne behandle avfallet på en måte som ikke medfører skade på helse og miljø, jf. Avfallsforskriften § 11-5, jf. Forurensningsloven § 7. På samme måte må avfallsmottakene vite hva de selger. Det er lagt til grunn ovenfor at det som hovedregel vil være utelukket å legge til rette for ombruk av farlig avfall som ikke kommer i original emballasje, fordi det normalt vil være ressurskrevende i slike tilfeller å fastlegge innholdet av farlige stoffer i avfallet.

Selv om det farlige avfallet mottas i original emballasje, vil det være en risiko for avvik mellom innholdet og produktbeskrivelsen som fremgår av emballasjen, noe som særlig vil være tilfellet om emballasjen er brutt.

Virksomhetene må etablere rutiner for å sikre at det er samsvar mellom innhold og produktbeskrivelsen på emballasjen. Det vises til at de fleste virksomheter allerede i dag har rutiner for innhenting av opplysninger, informasjon og dokumentasjon når farlig avfall skal klassifiseres, jf. Avfallsforskriften § 11-2, jf. vedlegg 1 og vedlegg 2. Slike kontrollrutiner kommer allerede i dag ved siden av visuell kontroll og stikkprøvekontroller. Enkelte større virksomheter er også i ferd med å implementere kravet til BAT for «Waste management» under Industriutslippsdirektivet (2010/75/EU) som også stiller krav til rutiner ved mottak av avfall. Det foreligger derfor allerede et betydelig regelverk og veiledning knyttet til kontroll og mottak av avfall.

Eksisterende rutiner må derfor tilpasses situasjoner hvor det er aktuelt med ombruk. Det vil være den som leverer det farlige avfallet som vil være nærmest til å si noe om risikoen for innblanding, og det bør derfor sikres rutiner som gjør at det kan innhentes opplysninger fra den som leverer farlig avfall. Dette kan skje på ulike måter f.eks. gjennom en form for «selvdeklarerings». Den enkelte virksomhet må selv ta stilling til hvordan dette kan skje på mest mulig effektiv måte.

5. Lagring / salgssted

Avfallsforskriften § 11-5 innebærer krav til forsvarlig lagring av farlig avfall med videre. Enkelte mottak vil kunne være underlagt kravene i vedlegg 3 og vedlegg 4 til forskriftens kap. 11 som stiller generelle krav til håndtering av farlig avfall. Det vil også kunne være krav til lagring i det enkelte mottaks tillatelse, jf. Forurensningsloven § 11, jf. § 29. Ombruk av farlig avfall endrer i utgangspunktet ikke disse kravene til lagring av farlig avfall. Virksomhetene må fortsatt sørge for at farlig avfall som skal ombrukes lagres på en slik måte at det ikke kan medføre fare for forurensning og skade på helse og miljø. Det vises videre til at virksomhetene også er underlagt brann- og eksplosjonsvernloven og at slike krav også må overholdes. Ombruk av farlig avfall endrer således ikke de generelle kravene som virksomhetene er underlagt.

Virksomheten bør vurdere om det kan være hensiktsmessig å endre den fysiske organiseringen av mottaksanleggene for å skille farlig avfall som er egnet for ombruk fra annet farlig avfall.

¹¹ <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/kjemikalier/clp/>

6. Om ansvar, anvarsfraskrivelse / kjøpskontrakt, reklamasjonsrett, erstatningsansvar

Omsetning av produkter, råvarer, materialer o.l. innebærer en risiko for erstatningsansvar dersom det foreligger feil ved produktet som igjen fører til skade. Virksomhetene bør ha et gjennomtenkt forhold til denne risikoen. Det er særlig to forhold som virksomhetene bør være oppmerksom på:

- Forsikringsrisiko
- Ansvarsbegrensninger

Omsetning av farlig avfall i form av ombruk kan ligge utenfor den risiko som er omfattet av respektive forsikringsavtaler. Virksomhetene bør undersøke sine forsikringsavtaler og vurdere om det er behov for utvidelse av deknningen.

Ombruk av farlig avfall reiser særlige utfordringer knyttet til potensielt erstatningsansvar som kan gjøre det nødvendig å utforme ansvarsbegrensninger. Det antas at risikoen kan være særlig aktuell i to hovedsituasjoner¹²:

- (1) Ombruk av farlig avfall hvor det er behov for særlige instruksjoner ved bruk
- (2) Det kan være ukjente innblandinger i det farlige avfallet

Disse utfordringene vil kort bli beskrevet nedenfor.

Det antas at farlig avfall sjelden vil komme med en bruksanvisning i tilknytning til avfallets «produktfase». I tilfeller hvor bruken av det som tidligere var farlig avfall krever særskilte sikkerhetstiltak, så vil det foreligge en særlig risiko for erstatningsansvar som følge av skader ved den aktuelle bruken. Dette vil innebære at det kun vil være aktuelt å ombruke farlig avfall hvor selve bruken ikke krever særlige sikkerhetstiltak eller hvor særlige tiltak i forbindelse med bruken fremkommer av originalemballasjen.

Dernest reiser ombruk av farlig avfall særlig risiko for ansvar i tilfeller hvor innholdet i det farlige avfallet ikke samsvarer med produktbeskrivelsen på emballasjen. Det er viktig at virksomhetene har på plass rutiner for å redusere denne risikoen helt generelt. Imidlertid kan det likevel ikke utelukkes at avvik kan oppstå. Det er derfor viktig at virksomhetene i tillegg utformer en ansvarsbegrensning som vedtas av kunden ved ombruk av farlig avfall, og som gjør det kjent for kunden hvilken risiko ombruk av farlig avfall medfører og hvilke undersøkelser/kontroll virksomheten har gjennomført for å sikre kvaliteten på det aktuelle produktet.

Det er grenser for hvor langt en kan gå i å fraskrive seg ansvar etter norsk rett. Som et utgangspunkt kan en ikke fraskrive seg ansvar for forsettlig eller grovt uaktsomme handlinger. Situasjonen med ombruk er imidlertid litt spesiell siden kunden har oppsøkt et avfallsmottak med det ønske om å ombruke farlig avfall. I dette ligger en implisitt forutsetning at kunden ikke kan ha samme forventning til et brukt produkt som et nytt. Det skal således i utgangspunktet noe til før en kan påberope seg at et brukt produkt basert på farlig avfall er mangelfullt. Det er imidlertid nødvendig at dette også blir klargjort for kunden ved ombruk av farlig avfall.

¹² Det kan imidlertid ikke utelukkes at det er flere situasjoner hvor behov for ansvarsbegrensninger kan foreligge. Imidlertid er det begrenset erfaringsgrunnlag i forhold til hva slags farlig avfall som leveres og i hvilken grad det er aktuelt å gjenbruke dette avfallet.

